Poškodovanost gozdov v letu 2023 zaradi naravnih ujm in izzivi pri sanaciji

Darko Pristovnik, mag. Matjaž Guček, Marija Kolšek, dr. Aleš Poljanec

ZAVOD za GOZDOVE SLOVENIJE
Slovenia Forest Service

Smernice za gospodarjenje z gozdovi na hudourniških območjih v luči nedavnih ujm

Ljubljana, 17.oktober 2023

Uvod

Neurja z močnim vetrom in poplavami so v poletnih mesecih 2023 večkrat prizadele gozdove:

- močno neurje z dežjem in vetrom med 12. in 13. julijem 2023 (sklep URSZR št. 844-25/2023-205)
- neurje z dežjem, vetrom, zemeljskimi plazovi in poplavami med 17. julijem in 3. avgustom 2023 (sklep URSZR št. 844-27/2023-85)
- močna neurja z večdnevnim obilnimi deževjem s poplavami od 4. avgusta 2023 (sklep URSZR št. 844-30/2023-18)

Poškodovanost gozdov zaradi vetra

Vir podatkov: ZGS, 11.10.2023
Izdelava karte: ZGS, 11.10.2023

Posledice vetrolomov na gozdnih sestojih

Vpliv vetrolomov na ekološke in socialne funkcije

- močno poškodovanih 380 ha gozdov s poudarjeno varovalno funkcijo in 80 ha s poudarjeno zaščitno funkcijo
- močno poškodovanih 220 ha gozdov s prvo stopnjo poudarjenosti biotopske funkcije
- poškodovana območja brez gospodarjenja: štirje gozdni rezervati in približno 100 ha ekocelic
- problematična posamična podrta drevesa iglavcev in gradacije podlubnikov – nadaljnji negativni vpliv na funkcije gozdov
- negativen vpliv „ogolelih“ površin na odtok vode ob prihodnjih ekstremnih dogodkih

Vpliv vetrolomov na gozdne prometnice

- zatrpanost gozdnih cest s podrtim drevjem
- poškodbe zaradi manjših plazov in udorov
- 1. prioriteta: vzpostavitev prevoznosti so stekla (sanacijo prekinile obilne padavine v začetku avgusta 2023

Ocena neposredne škode na gozdovih
(vir AJDA)

IZPIS ŠKODE NA GOZDOVIH (Obrazci 1.g) ZA NESREČO 0067 - Neurje z dežjem, vetrom, zemeljskimi plazovi in poplavami med 17. in 25. julijem 2023 - z dne 17.07.2023

Sumarni pregled:

Vrsta objekta	Število vlog	Škoda (€)
Gozdovi	28371	35.716.604,64

Sumarni pregled po območnih enotah:

Območna enota	Število vlog	Škoda (€)
Tolmin	8	6.073.031,80
Bled	6	3.756.509,91
Kranj	12	1.975.048,50
Ljubljana	15	1.272.799,56
Postojna	6	133.980,61
Kočevje	408	328.019,42
Novo mesto	390	651.220,30
Brežice	2340	724.039,28
Celje	5751	3.620.279,47
Nazarje	2174	3.099.699,10
Slovenj Gradec	1465	3.954.321,34
Maribor	6937	4.558.185,76
Murska Sobota	8859	5.569.469,59

Ocena neposredne škode na gozdnih cestah
(vir: AJDA)

IZPIS ŠKODE NA GOZDNIH CESTAH (Obrazci 5.gc) ZA NESREČO 0067 - Neurje z dežjem, vetrom, zemeljskimi plazovi in poplavami med 17. in 25. julijem 2023 - z dne 17.07.2023

Močno neurje z dežjem in vetrom med 23

Sumarni pregled:

Vrsta objekta	Število vlog	Škoda (€)
Obj. transportne infastr.	248	2.168.217,62

	Škoda (€)
	729.307,23

Sumarni pregled po območnih enotah:

Območna enota	Število vlog	Škoda (€)
Tolmin	10	18.223,64
Bled	27	576.012,98
Kranj	4	5.163,35
Ljubljana	5	80.369,03
Celje	93	1.159.584,62
Slovenj Gradec	28	117.128,08
Maribor	1	1.400,88
Murska Sobota	80	210.335,04

	Škoda (€)
	58.911,33
	81.836,67
	241.473,51
	347.085,72

	Škoda (€)
	58.911,33
	347.085,72
	323.310,18

Vpliv obilnih padavin na gozdove

GGO	Plazovi na g. zemljiščih (ha)	Poškod. gozdnih cest (km)
Tolmin		147
Bled		328
Kranj	25	288
Ljubljana	22	166
Postojna		
Kočevje		
Novo mesto		
Brežice		33
Celje	4	172
Nazarje	46	365
Slovenj Gradec	118	823
Maribor	13	155
Murska Sobota		149
Sežana		
Skupaj	228	2626

Vpliv obilnih padavin na gozdne prometnice

Poškodbe na gozdnih cestah:

- uničen zgornji ustroj (poškodba vozišča), zasuti so prepusti;
- deli cestišč so zasuti ali odtrgani zaradi plazov oziroma usadov;
- popolnoma uničene zaradi spremenjenih tokov vodotokov, porušeni so mostovi in podporni zidovi.

	km
Poškodovana gozdna cesta , danes že normalno prevozna za prevoz lesa	1.677
Poškodovana gozdna cesta , danes prevozna, vendar ne omogoča varne vožnje s kamioni	623
Poškodovana, neprevozna gozdna cesta	326

Vpliv obilnih padavin na gozdne prometnice

GGO	Zaprte površine gozdov (ha)	Letni najvišji možni posek (m^3)
Tolmin	1.442	10.702
Bled	2.124	13.087
Kranj	5.681	38.382
Ljubljana	2.057	11.511
Postojna		
Kočevje		
Novo mesto		
Brežice	550	4.835
Celje	104	571
Nazarje	4.319	28.048
Slovenj Gradec	5.497	40.645
Maribor	96	638
Murska Sobota		
Sežana		
Skupaj	21.870	148.419

* v tabeli niso upoštevane neprevozne javne ceste

Plazovi in usadi v gozdovih

Vpliv plazenja na gozdne sestoje

Vpliv plazenja na gozdne sestoje

Vpliv plazov na ekološke in socialne funkcije

- številne majhne razpršene površine
- majhen neposreden vpliv na funkcije gozdov
- zmanjšanje stabilnosti v varovalnih gozdovih (130 ha v območjih s 1. stopnjo funk. var. g. zemlj. In sestojev)
- številne natrgane brežine vodotokov in grap, ki so težko dostopni
- močno poškodovanih je 20 ha gozdov s 1. stopnjo funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti

Ocena neposredne škode na gozdovih
(vir AJDA)

IZPIS ŠKODE NA GOZDOVIH (Obrazci 1.g) ZA NESREČO 0068 - Močna neurja z večdnevnim obilnimi deževjem s poplavami od 4. avgusta 2023 - z dne 04.08.2023

Sumarni pregled:

Vrsta objekta	Število vlog	Škoda (€)
Gozdovi	426	1.669.972,64

Sumarni pregled po območnih enotah:

Območna enota	Število vlog	Škoda (€)
Kranj	48	155.921,40
Ljubljana	18	87.773,91
Celje	15	21.038,34
Nazarje	115	418.579,07
Slovenj Gradec	194	860.259,65
Maribor	36	126.400,27

Ocena neposredne škode na gozdnih cestah
(vir: AJDA)

IZPIS ŠKODE NA GOZDNIH CESTAH (Obrazci 5.gc) ZA NESREČO 0068 - Močna neurja z večdnevnim obilnimi deževjem s poplavami od 4. avgusta 2023 - z dne 04.08.2023

Sumarni pregled:

Vrsta objekta	Število vlog	Škoda (€)
Obj. transportne infastr.	1575	42.767.498,03

Sumarni pregled po območnih enotah:

Območna enota	Število vlog	Škoda (€)
Tolmin	46	168.058,94
Bled	59	1.691.749,45
Kranj	146	2.263.688,57
Ljubljana	97	2.981.656,57
Brežice	24	128.721,58
Celje	45	516.318,40
Nazarje	238	7.664.540,19
Slovenj Gradec	802	26.786.660,33
Maribor	57	466.348,49
Murska Sobota	61	99.755,51

Sanacija poškodovanih gozdov

- ZGS je skupaj z lastniki gozdov takoj pristopil k sanaciji poškodovanih gozdnih
- Sanacija obsega:
  - posek in spravilo poškodovanega drevja
  - sanacijo gozdnih prometnic
  - obnovo in nego poškodovanih in uničenih sestojev
  - ukrepe varstva gozdov za preprečevanje sekundarne škode v gozdovih (podlubniki)
  - ukrepe za izboljšanje funkcij gozdov (npr. ukrepi v varovalnih in zaščitnih gozdovih, biotska pestrost)

Izhodišča za sanacijo

- določitev območja sanacije in ocena poškodovanih gozdnih ekosistemov
- koordinacijska skupina (ocena poškodovanosti, izvedba sanacije, sanacijski načrt)
- postavljene so bile prioritete pri sanaciji:
  1. prioriteta:
     - zagotavljanje prevoznosti gozdnih cest,
     - posek ob vodotokih in spravilo dreves iz strug za zagotovitev pretočnosti vodotokov
     - Posek dreves, ki ogrožajo ljudi in objekte
  2. prioriteta: posek poškodovanih dreves iglavcev na območju z razpršenimi poškodbami smreke
  3. prioriteta: vsi ostali poškodovani sestoji
- pripravlja se načrt sanacije

Načrt sanacije

- določa odpravo posledic poškodb in obnovo gozdov
- združuje vse tri večje dogodke leta 2023: podlubniki, julijski vetrolomi, obilne padavine v avgustu
- vsebuje:
  - opis stanja in vzrokov poškodovanosti gozda,
  - predvidene ukrepe za izvedbo sanacije,
  - oceno stroškov za izvedbo ukrepov sanacije,
  - predvidene vire (so)financiranja,
  - prioritete sanacije in dinamiko izvajanja del.
- podlaga za pridobitev proračunskih sredstev za (so)financiranje izvedbe ukrepov sanacije
- Zavod se posvetuje z ZRSVN (cilji varstva narave)

Zaključki in odprte dileme

- upravljanje hudourniških območij in vloga JGS
- kako izboljšati upravljanje varovalnih gozdov in gozdov z zaščitno funkcijo
- dogovor med sektorji o prioritetah ukrepanja (npr. puščanje odmrle biomase, ekocelice vs. varstvo pred hudourniki, zaščitna funkcija)
- obnova poškodovanih gozdnih cest ob potokih ali novogradnja
- tehnologije spravila lesa in odpiranje gozdov z gozdnimi vlakami

Hvala za pozornost!